

Андаатар үөскээбит дойдута – Хотугу Америка. Андаатары аан маннай Европаҕа (Чехословакия) Прага таһыгар ыппыттара быйыл 108 сылын туолла. 1914 сылга андаатар ахсаана 2 мөлүйүүннэ тиийбит. Айылҕаҕа буортуну онорор эбит диэбиттэрэ, онон андаатары харса суох кыдыйбыттара, түмүгэр 1937 сыллаахха ити арыыларга биир да андаатар хаалбатах. ССРС-ка андаатары акклиматизациялааһын 1927 сылтан саҕаланар. Билигин андаатар тарҕаммыт сирэ киэн – Францияттан Камчаткаҕа диэри.

Саха Сиригэр [XX үйэ](#) ортотугар [Хотугу Америкаттан](#) аҕалыллыбыт кыыл. Саха Сиригэр бастаан 1959 сыллаахха кэлбит. Канаада климата Саха Сиригэр маарынныыр буолан элбэх Ондатыр ыбылы олохсуйан барбыттар. Саха Сиригэр 10 сыл иһинэн барытын ылаллар (завоевание), уонна Саха Сиригэр тас өттүгэр тахсаллар. 30 сыл иһигэр Красноярской кыраай, Хабаровской кыраай уонна Сибиир — Дальнай Восток барыта андаатар үөскээбит сирэ буолар. Өссө 20 сыл буолан баран Россияны барытын ылаллар.

Андаатар дьиэтэ.

Андаатары атыннык уу куруолуга эбэтэр сыт таһаарар кырыыса диэн ааттыыллар. Андаатары күнүс, дьиэ кэргэнин кытта устан иһэрин көрүүххэ сөп. Андаатар дьиэтэ уу быһыта буолар. Дьиэтигэр киирэр аана уу анныгар баар. Ол аана быһа холоон көрдөххө 15-20 см буолар.

Андаатар түргэнник ууһуур-төрүүр буолан Саха сиригэр киэнник, биир саамай элбэхтик, харса суох бултанар түүлээх буолар. 1960 – 1964 сс. сыл ахсын ортотунан 531 – 855 тыһ. андаатар бултаммыта, 1987 с. – 666 тыһ., 1989 с. – 265 тыһ., 1991 с. - 273 тыһ., 1993 с. – 123 тыһ., оттон 2000с. – 165тыһ., 2001с. – 193тыһ., 2002 с. – 84756, 2003с. – 103,5 тыһ., 2004с. - 158621. Ордук элбэхтик андаатары 2004 с-ха Орто Халыма (47196), Үөһээ Бүлүү(20229), Ньурба (17737), Кэбээйи (11020) улуустара бултаабыттара

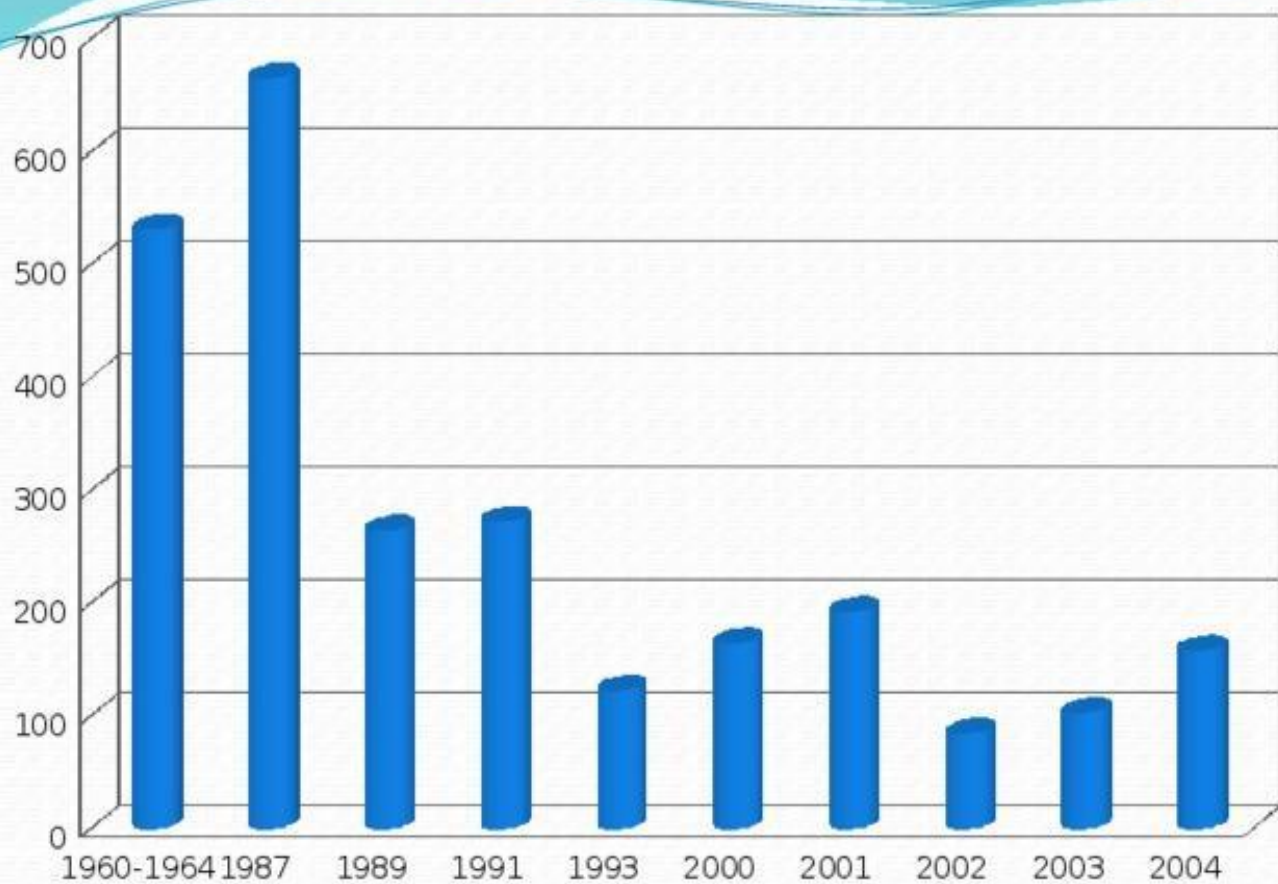
Андаатар **туһата** :

- Тириититтэн ичигэс танастары тигэллэр.
- Сорох сирдэргэ андаатар этин аһылык быһыытынан эмиэ туһаналлар.
- Андаатар сыата туберкулезка эмп буолар.
- Андаатарынан араас кыыл-көтөр аһылыктанар
- Булчуттар тириитин туттаран харчы оностоллор

20-40- чалыы сыл стажтаах булчуттар этиилэриттэн **түмүктээн** эттэххэ:

- Андаатар ахсаана уларыыбат: сорох сыл элбиир, сороҕор абыйыыр.
- Андаатар тириитэ, этэ, сыата барыта туһаба барар.
- Андаатар ахсаана кэлин элбээтэбинэ айылбаба буортута элбииһи.
- Билигин **андаатар буортуну онгорорунаабар туһата элбэх** эбит . Онон **андаатары эһэргэ**

Андаатары бултааһын ахсаана

Андаатар - кэрбээччи

Андаатар аһылыга

